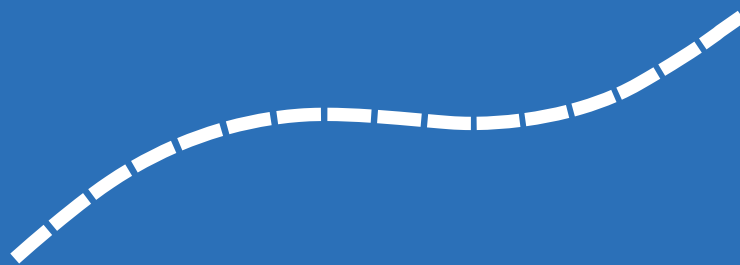
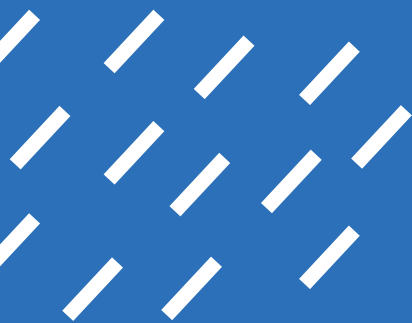

RÄNDE TÕMBE- JA TÕUKEFAKTORID

RÄNDETEEMALINE TUNNIKAVA

SISUKORD

TUNNIKAVA

TÖÖLEHT

KULTUURIMINISTEERIUM

Rändeteemalised tunnikavad on välja töötatud projekti „Jagatud teekonnad“ raames, mida kaasrahastavad Euroopa Komisjon, Kodanikuühiskonna Sihtkapital, Eesti Kultuuriministeerium ja Eesti Välisministeerium arengu- ja humanitaarabi vahenditest.

RÄNDE TÕMBE- JA TÕUKEFAKTORID

Vanuseaste	Gümnaasium
Ainelõiming	<ul style="list-style-type: none">- Ühiskonnaõpetus, I kursus- Ühiskonnaõpetus, II kursus- Geograafia, I kursus „Rahvastik ja majandus“- Valikkursus „Globaliseeruv maailm“- Inglise keel
Õpitulemused	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none">- mõistab erinevaid rände tõmbe- ja tõukefaktoreid;- mõistab rände tõmbe- ja tõukefaktorite omavahelisi seoseid, keskendudes faktoritele nagu palgaerinevused piirkondade vahel, isiklikul või perekondlikul tasemel riskide ja võimalike kasutegurite analüüsil ning rändevõrgustike olemasolust lähte- ja sihtriikide vahel;- teab peamisi globaalseid rändevooe ning rände lähte- ja sihtriike.
Kestliku arengu eesmärgid	<p>1. eesmärk: kaotada vaesus kogu maailmas</p> <p>10. eesmärk: vähendada ebavõrdsust riikide sees ja riikide vahel</p>
Tunni pikkus	75 min
Meetodid	<ul style="list-style-type: none">- Arutelu- Töö tekstiga- Töö paarides
Õppevahendid tunni läbiviimiseks	<ul style="list-style-type: none">- Välja printitud töölehed- Arvuti ja projektor

**Ettevalmistav
kodutöö**

- ▶ Õpilased vaatavad Mondo rändekooli videoloengut „[Miks inimesed rändavad](#)“ ja tutvuvad kirjaliku taustatekstiga.

**Sissejuhatus
(10 min)**

- ▶ Valige üks tegevustest:
 1. Arutlege õpilastega:
 - Millised on rände peamised põhjused?
 - Millisel põhjusel oleksite valmis praeguse kodu jätma ja mujale elama kolima?
 2. Paluge õpilastel märkida kaardil kõige kaugem sihtkoht, kus nad käinud on, ja teist värvi täpiga koht, kuhu tahaksid minna.
 3. Vaadake sissejuhatuses videot „[Mul on siin olemiseks mitu põhjust](#)“, milles Euroopasse sisserännanud noored selgitavad oma rändamise põhjuseid. Küsige õpilastelt, mis oli neile videot vaadates üllatav.

**Iseseisev töö
paarides
(25 min)**

- ▶ Õpilased töötavad paaris. Jagage igale õpilasele ühte rände põhjust tutvustav tööleht ning selle juurde kuuluv tühi tööleht mõistekaardi koostamiseks, kuhu hakkab märkmeid tegema pinginaaber.
- ▶ Mõlemad paarilised loevad esialgu läbi info oma töölehel. Selgitage, et õpilastel tuleb omandatud infot paarilisele seletada. (10 min)
- ▶ Kui info on omandatud, annavad õpilased oma paarilisele tühja töölehe. Selgitage õpilastele, et mõlemal paarilisel on 5 minutit, et teineteisele oma sõnadega seletada, mida ta materjalist teada sai, ja paariline koostab tema selgituste põhjal teemast mõistekaardi. (10 minutit)
- ▶ Kui mõlemad õpilased on oma teemat esitlenud, peaksid nad leidma vähemalt kolm seost mõlemast teemast tingitud rände põhjuste vahel (kasutades selleks koostatud mõistekaarte). (5 minutit)
- ▶ Paluge õpilastel tutvustada klassile kõiki töölehtedel olevaid rändepõhjuseid. Andke sõna eelkõige õpilastele, kellele paarilised uut infot selgitasid. Õpilased täiendavad üksteise vastuseid. Kui midagi olulist jääb mainimata, täiendage vastuseid omalt poolt (10 min).

**Video analüüs
(20 min)**

- ▶ Vaadake 2–3 rändaja videot. Arutlege, millised tõmbe- ja tõukefaktorid mõjutasid nende rändajate otsust oma kodukohast mujale elama asuda?
 - [Olen jalgpallur, Eesti kodanik ning rändaja – Zakaria Beglarišvili lugu](#)
 - [Olen kokk, tööandja ning rändaja – Narong Lasuai lugu](#)
 - [Armastan kohvi, Eesti loodust ja rändamist – Maria Angelina Lasprilla](#)
 - [I AM A REFUGEE: Global refugees share their stories](#) (inglise keeles)
 - [Climate Refugees in Bangladesh](#) (inglise keeles, vaata 00:00–03:21)

**Kokkuvõttev
arutelu
(10 min)**

- ▶ Arutlege õpilastega:
- Kuivõrd on ränne vaba valik ja kuivõrd määratud väliste faktorite poolt?
- Kuidas on erinevad tõmbe- ja tõukefaktorid omavahel seotud? Eelkõige, kuidas on seotud ulatuslikud põhjused (majandus, demograafia, keskkond, konfliktid), isiklikud ja perekondlikud põhjused ning rändevõrgustikud?
- Vajadusel selgitage, et palgaerinevus loob rändeks laiemat konteksti. Samas eeldab ränne isiklikul või perekondlikul tasemel riskide ja võimalike kasutegurite analüüsi. Reaalne rändeotsus sõltub paljudel juhtudel aga rändevõrgustike olemasolust (st kontaktid sihtriikides, juba toimiv ränne kindlate riikide vahel).

**Võimalikud
jätkutegevused**

- Paluge õpilastel jutustada kellegi päriselt aset leidnud või enda välja mõeldud rändelugu (kes, kust kuhu ja mis põhjustel rändas). Seejärel paluge õpilastel arutleda rändekooli videoloengus „[Miks inimesed rändavad](#)“ käsitletud teooriate põhjal: kuivõrd seletavad loo tegelase rändevalikuid majanduslik kulu-tulukalkulatsioon, kuivõrd tõmbe- ja tõuketegurid, mobiilsussiire, võrgustikud? Kas see oli individuaalselt või kollektiivselt kaalutud otsus?
- Arutlege, kui palju on ränne ratsionaalne protsess ja kui palju sisaldub selles irratsionaalsust.
- Paluge õpilastel valida üks riik, kuhu nad rändavad. Õpilane valib eelnevatest ühe põhjuse, miks ta rändab, ja koostab ülevaate vajalikest toimingutest enne reisi. www.vm.ee
- Paluge õpilastel tutvuda kodutööna rändekaardiga 2010–2015: <http://metrocosm.com/global-immigration-map/>. Moodustage grupid ning paluge igal grupil analüüsida ühte maailmajagu ning uurida, millised on peamised siht- ja lähteriigid ning võimalikud rände põhjused (vt ülal).
- Vaadake õpilastega [rändeteemalisi dokumentaalfilme](#) ja analüüsige, millised tõmbe- ja tõukefaktorid filmi tegelasi mõjutasid.

TÖÖLEHT 1

Taustainfo Demograafia, majandus ja riigi areng

1. Tutvu alloleva infoga. Sõnasta enda jaoks, mis on peamised demograafia, majanduse ja riigi arenguga seotud faktorid, mis ajendavad inimesi rändama või koduriiki paigale jääma.
 - Riikides, kus elanike elukvaliteet on madal, on sageli kõrgem tööpuudus ja suurem vaesus, kiire rahvastiku kasv ning noorte suur osakaal rahvastikus
 - Riike, kus elanike elukvaliteet on kõrge, iseloomustab madal sündivus, vananev rahvastik ning vajadus välistööjõu järele
 - Kõige vaesemates riikides on peredes sageli palju lapsi, sest vanemad vajavad neid kui hädavajalikku tööjõudu ja vanas eas abikäsi
 - Ränne on võimalus, mida kasutatakse oma majandusliku olukorra parandamiseks
 - Kõige vaesemad inimesed ei saa endale sageli riigist väljarännet lubada ja rännatakse pigem riigisiselt suurlinna äärealadele (slummidesse)
 - Väljaränne riigist suureneb, kui elanike elustandard paraneb, vaesus väheneb ning jõutakse madala arengutasemega riikide hulgast keskmise arengutasemega riikide hulka (inimesed saavad väljarännet endale lubada)
 - Kõrgema arengutasemega riikides ületab sisseränne väljarände (nt Eestis alates 2015. aastast)
2. Selgita pinginaabrile, millised majanduslikud faktorid ajendavad inimesi rändama. Aita tal selle teema kohta mõistekaart koostada.

TÖÖLEHT 1

Mõistekaart **Demograafia, majandus ja riigi areng**

1. Kuula pinginaabri selgitusi selle kohta, kuidas mõjutavad demograafia, majandus ja riigi areng inimeste otsust rännata või paigale jääda. Koosta mõistekaart, mis selle teema kokku võtaks.

TÖÖLEHT 2

Taustainfo

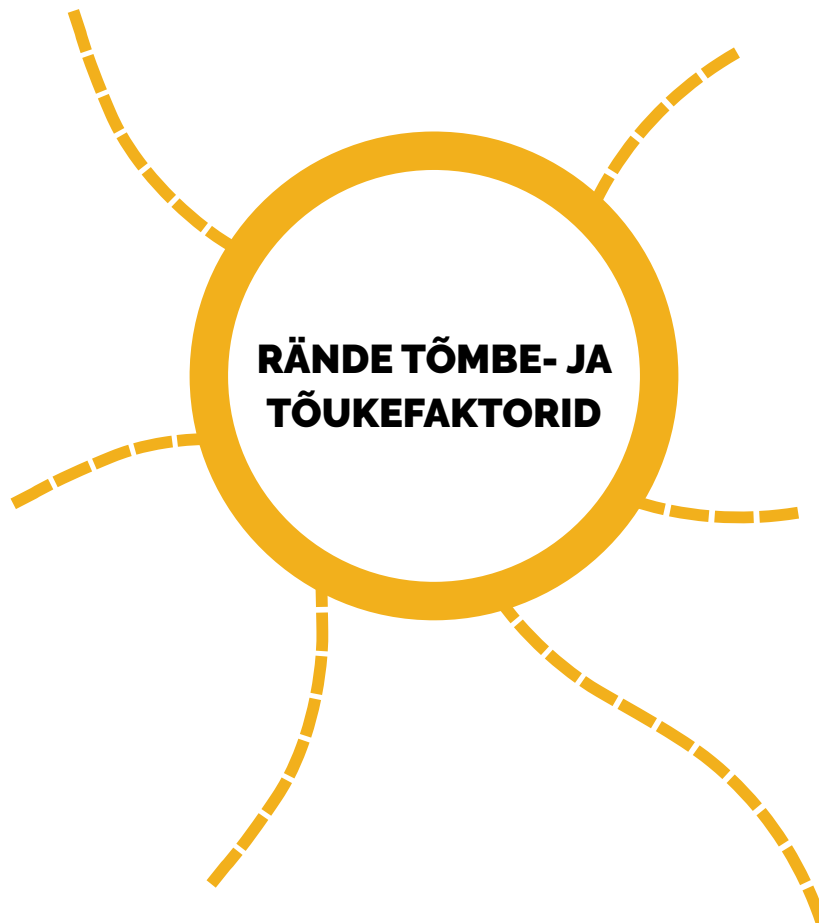
Konfliktid ja stabiilsus

1. Tutvu alloleva infoga. Sõnasta enda jaoks, mis on peamised konfliktide ja stabiilsusega seotud faktorid, mis ajendavad inimesi rändama või oma riiki paigale jääma.
 - Riikides, kus esinevad konfliktid ja tagakiusamine ning inimeste elud on ohus, põgenevad ja paiknevad elanikud ümber kas riigisiselt või püüavad leida varjupaika turvalistes riikides. Miljonid põgenikud elavad ka pagulaslaagrites
 - Enamik põgenikest jääb elama naaberriikidesse
 - Riigid, kus valitseb poliitiline stabiilsus ja rahu, võtavad vastu põgenikke ning menetlevad nende varjupaigataotlusi ja otsustavad, kas nende inimeste hirm tagakiusamise ees on põhjendatud ja nende elu ohus
 - Põhjendatud varjupaigataotlused rahuldatakse ning taotlejatele antakse riigis elamisluba. Kui varjupaigataotlejad ei saa rahvusvahelist kaitset, tuleb neil koduriiki tagasi pöörduda
 - Näide: Eestist põgenes II maailmasõja ajal, 1944. aasta hilissuvel ja sügisel sissetungiva Punaarmee eest 75 000–80 000, Balti riikidest kokku ligi 300 000 inimest. Seda on nimetatud ka paadipõgenemiseks, kuna paljud läksid väikeste paatidega üle tormise mere Rootsi ja Soome. Tänapäeval saavad paljud põgenikud paatidega Euroopasse üle Vahemere
2. Selgita pinginaabrile, millised konfliktide ja stabiilsusega seotud faktorid ajendavad inimesi rändama. Aita tal selle teema kohta mõistekaart koostada.

TÖÖLEHT 2

Mõistekaart **Konfliktid ja stabiilsus**

1. Kuula pinginaabri selgitusi selle kohta, kuidas mõjutavad konfliktid ja stabiilsus inimeste otsust rännata või paigale jääda. Koosta mõistekaart, mis selle teema kokku võtaks.

TÖÖLEHT 3

Taustainfo

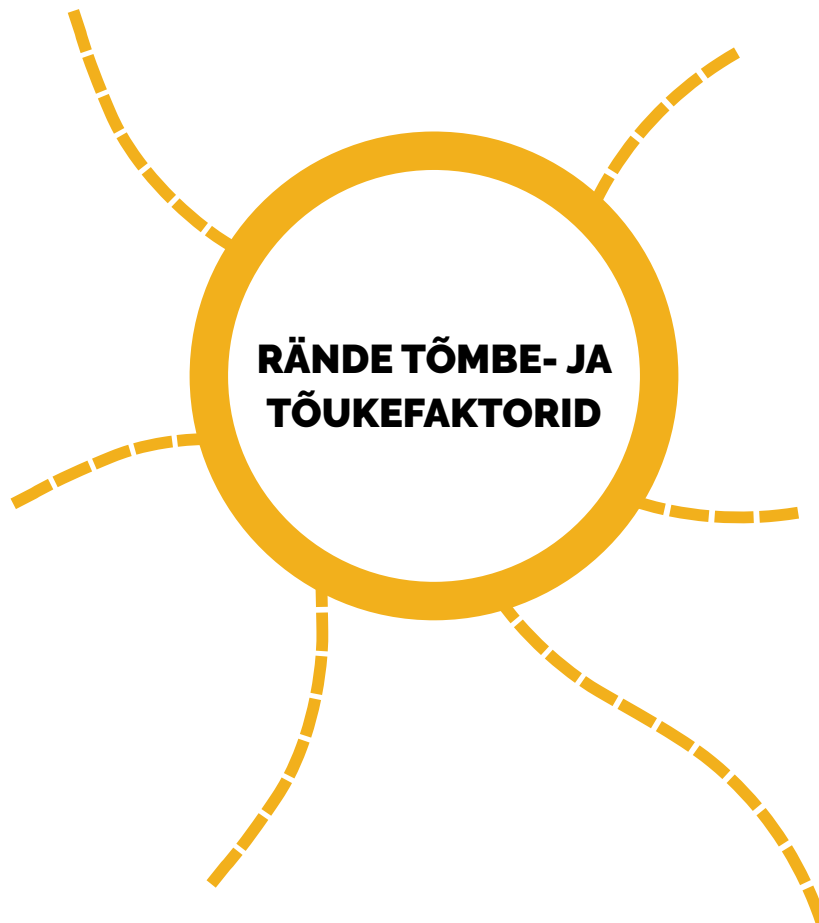
Keskkond

1. Tutvu alloleva infoga. Sõnasta enda jaoks, mis on peamised keskkonnaga seotud faktorid, mis ajendavad inimesi rändama või oma riiki paigale jääma.
 - Ajutised muutused keskkonnatingimustes (orkaan, maavärin, reostus): inimesed evakueeruvad teistesse piirkondadesse ja naasevad, kui elukeskkond on taastatud
 - Pikaajalised muutused keskkonnas (kõrbestumine, põuad, veetaseme tõus, regulaarsed üleujutused): inimesed võivad püsivalt ära kolida
 - Keskkonnamuutuste tõttu rännatakse tavaliselt riigisiselt (maa- ja rannikupiirkondadest viljakamatele maa-aladele või linnadesse, kus omakorda on sageli puudus sobilikest elu- ja töökohtadest)
 - Ümber asunud inimesed hakkavad uues piirkonnas konkureerima kohalikega ressursside pärast (nt vesi, viljakad maad jne)
 - Konfliktid elanikkonna gruppide vahel (sh erinevad etnilised grupid, usurühmad jne), võimude reaktsioon, abi kättesaadavuse puudumine jmt võivad ajendada edasist rännet
 - 2050. aastaks peab kliimamuutuste tõttu ümber asuma hinnanguliselt 150–200 mln inimest
 - Piirkondi, kus kliimamuutuste mõju on kõige tugevam, nimetatakse kliimamuutuste tulipunktideks: Amazonas (toidupuudus), Sahel (toidu- ja veepuudus ja keskkonnaränne), Lääne-Aafrika (toidupuudus ja keskkonnaränne), Indoneesia (tormid ja üleujutused) ja Tiibeti platoo (toidu- ja mageveepuudus), Lõuna-Aafrika, Vahemere piirkond, Arktika, Kesk-Ameerika ja Põhja-Ameerika lääneosa
2. Selgita pinginaabrile, millised keskkonnaga seotud faktorid ajendavad inimesi rändama. Aita tal selle teema kohta mõistekaart koostada.

TÖÖLEHT 3

Mõistekaart **Keskkond**

1. Kuula pinginaabri selgitusi selle kohta, kuidas mõjutab keskkond inimeste otsust rännata või paigale jääda. Koosta mõistekaart, mis selle teema kokku võtaks.

TÖÖLEHT 4

Taustainfo

Isiklikud ja perekondlikud otsused

1. Tutvu alloleva infoga. Sõnasta enda jaoks, mis on peamised isikliku elu ja perekonnaga seotud faktorid, mis ajendavad inimesi rändama või oma riiki paigale jääma.
 - Rändeotsus tehakse kas isiklikul või perekondlikul tasandil ning kaalutakse võimalikke riske ja kasutegureid
 - Majanduslikud faktorid on olulised, aga rännatakse ka selleks, et olla lähemal oma perele, omandada haridus või saada uusi kogemusi, mis ei sõltu ainult sihtriigi palgatasemest
 - Rändeotsust mõjutab ka pere- või kogukonna varasem rändekogemus
 - Esimesed väljarändajad on sageli noored ja üksikud inimesed. Kui nemad on sihtriigis kohanenud, tunnevad ka teised pereliikmed end turvalisemalt, et neile järgneda
 - Rändeotsus võib olla perekondlik, et muuta perekonna sissetulekuid mitmekülgsemaks (nt toetatakse ühe pereliikme väljarännet ja oodatakse, et ta teenitud rahast osa koju saadaks
 - Väljarändajate koju perele saadetud rahasummad on kolm korda suuremad kui maailma arengukoostöö rahastus
2. Selgita pinginaabrile, millised isikliku elu ja perekonnaga seotud faktorid ajendavad inimesi rändama. Aita tal selle teema kohta mõistekaart koostada.

TÖÖLEHT 4

Mõistekaart **Isiklikud ja perekondlikud otsused**

1. Kuula pinginaabri selgitusi selle kohta, kuidas mõjutavad isikliku elu ja perekonnaga seotud faktorid inimeste otsust rännata või paigale jääda. Koosta mõistekaart, mis selle teema kokku võtaks.

TÖÖLEHT 5

Taustainfo

Rändekanalid

1. Tutvu alloleva infoga. Sõnasta enda jaoks, millised on peamised rändekanalid, mis ajendavad inimesi rändama või oma riiki paigale jääma.
 - Rändekanalite teke: esimesed väljarändajad (peamiselt noored ja üksikud inimesed) seavad ennast uues riigis sisse ning maandavad pere- ja kogukonna liikmete jaoks riski neile järgneda
 - Uued sisserändajad muudavad võrgustiku laiemaks, mis soosib veel ulatuslikumat rännet
 - Rändekanalite teket julgustab ka sihtriigi poliitika, meelitamaks välistööjõudu ja tööjõudu värbavaid ettevõtteid. Paljud riigid soosivad ka perekondade ühinemist
 - Lisaks seaduslikele kanalitele meelitavad sisserändajaid oma võrgustikku inimesmugeldajad
 - Riigid reguleerivad rännet, ent kui eksisteerivad rändekanalid ja majanduslik initsiatiiv uude riiki rännata, soodustab liiga piirav rändepoliitika hoopis ebaseaduslikku sisserännet
 - Rändekanalite nõrgenemine: sisserändajate kogukonnad kasvavad ja liikmed kohanuvad uues ühiskonnas ning kontaktid päritoluriigiga vähenevad
 - Võrgustiku kaudu võidakse ka takistada uute kaasmaalaste sisserännet, et vähendada konkurentsi tööturul
 - Aja jooksul hakkab sisseränne uude sihtriiki kahanema
 - Eesti inimesed rändavad peamiselt riikidesse, kus on ees pere- või kogukonnaliikmed, kes aitavad leida elu- ja töökohta. Välismaale elama asunud inimesed hoivad sageli kokku, tähistavad kodumaiseid tähtpäevi ja kultuurisündmusi.
2. Selgita pinginaabrile, kuidas rändekanalid ajendavad inimesi rändama. Aita tal selle teema kohta mõistekaart koostada.

TÖÖLEHT 5

Mõistekaart **Rändekanalid**

1. Kuula pinginaabri selgitusi selle kohta, kuidas mõjutavad rändekanalid inimeste otsust rännata või paigale jääda. Koosta mõistekaart, mis selle teema kokku võtaks.

